

SZENT ISTVÁN
EGYETEM

XVII. MRTT VÁNDORGYŰLÉS SOPRON, 2019

**A műtárgypiac és a használtcikk-piac
kapcsolódási pontjai Magyarországon -
elméleti modellek és gyakorlati példák**

Várnai Ibolya

doktorjelölt

Enyedi György Regionális Tudományok

Doktori Iskola

varnai.ibolya@gmail.com

Témavezető: Dr. Nagyné Dr. Molnár Melinda

A MŰKERESKEDELEM ÉS A HASZNÁLTCIKK- KISKERESKEDELEM ALAPVONÁSAI

Műkereskedelem	Használtcikk-kiskereskedelem
A kulturális gazdaság része (Enyedi 1997, Ébli 2008, Dossi 2008, Dekker 2015)	A tartós fogyasztási cikkek informális/alternatív kiskereskedelmi csatornája (Williams 2002) és másodlagos piaca (Scitovsky 1995)
A művészeti-kulturális tartalommal bíró alkotások kiskereskedelmi szegmense (Frey 1997, Sikos T.-Hoffmann-né 2004)	Létrejött, működése termékek helyettesíthetőségén, az eltérő fogyasztói értékítéleten alapszik (Swan 1972, Anderson-Ginsburgh 1994)
A művészeti szcéna által elismert, elfogadott és legitimált piac (Bourdieu 1993, Kertész 2018)	Önszerveződéssel jön létre (Sherry 1990, Leyshon et al. 2003)
A gazdasági, a magán- és a non-profit/állami szektor komplex kapcsolatrendszeré és intézményhálózatá alkotja (Baumol-Bowen 1965, Klamer-Zuidhof 2000, Towse 2010)	Kínálata heterogén: tömeg- és luxuscikkek (Stobart-van Damme 2010, Williams-Paddock 2013)
Elsődleges és másodlagos piacait különböztetjük meg (Daubner 2000, Rechnitzer 2002, Zorloni 2013)	A tér és az idő kontextusában rendkívül diverzifikált piac
Az adásvételek motivációi: presztízs, ízlés- és önkifejezés, felhalmozási és kommerciális célok (Horváth 2000, Rechnitzer 2002)	Az adásvételek motivációi: gazdasági, érzelmi-etikai megfontolások, hedonista-élményszerző magatartás (Belk et al. 1988, Crewe-Gregson 1998, Bardhi-Arnould 2005)

Forrás: saját adatgyűjtés alapján saját szerkesztés

ELMÉLETI ALAPOK I.

A MŰTÁRGYAK ÉS HASZNÁLT CIKKEK PIACÁNAK KAPCSOLATA

- ❖ A keresleti és kínálati oldal összetett, az eladói és vevői motivációk sokrétűek, a piaci mechanizmusok és gyakorlatok eltérőek
- ❖ A két piac közös jellemzője, hogy a kínálat nem bővíthető, másodkézből kerül eladásra és újraeladásra (van Cayseele 1993, Scitovsky 1995)
- ❖ Információhiány, bizonytalanság az alkotások minőségét, értékét illetően (Pignataro 1994, Daruka 2000)
- ❖ A műtárgydefiníció problematikája, az értékítélet pluralizmusa (Szűcs 2000)
- ❖ A műalkotás, műtárgy értékének sokfélesége: művészeti-művészettörténeti, élvezeti-esztétikai, kulturális, gazdasági, kereskedelmi, tezaurációs érték (Rechnitzer 2002, McCain 2006, Martos 2013, Throsby-Zednik 2014)

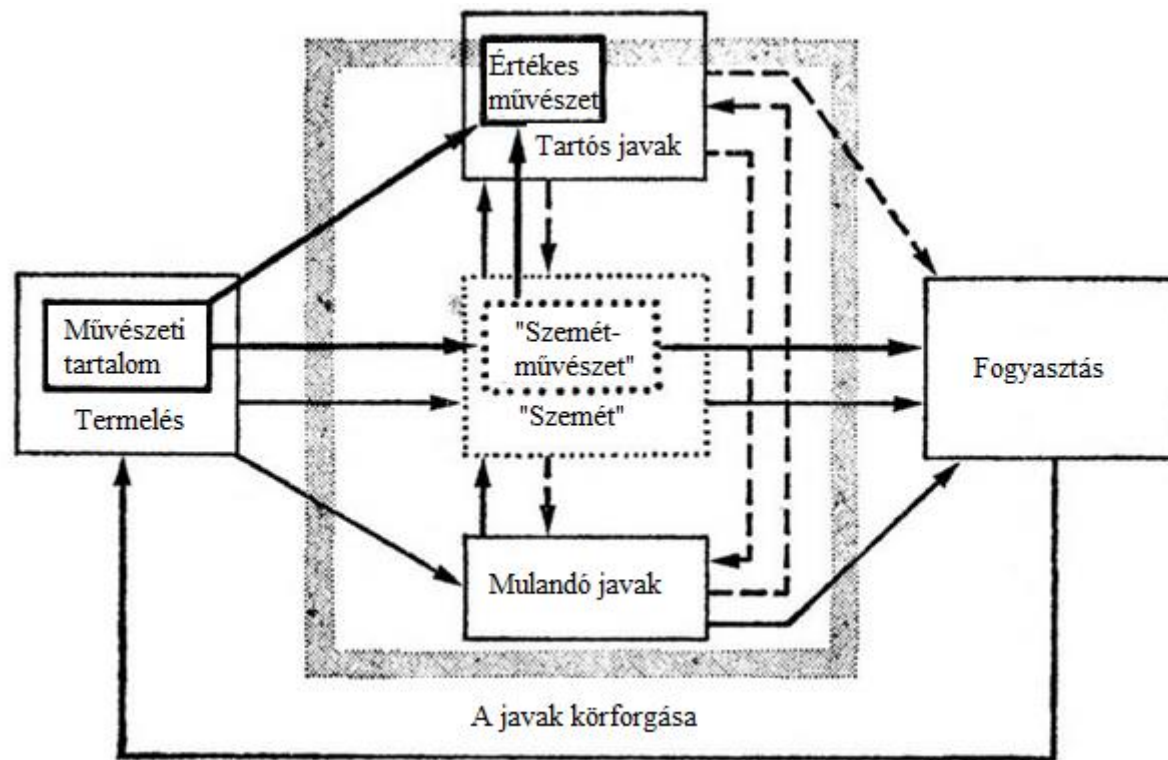

ELMÉLETI ALAPOK II.

A MŰTÁRGYAK ÉS HASZNÁLT CIKKEK PIACÁNAK KAPCSOLATA

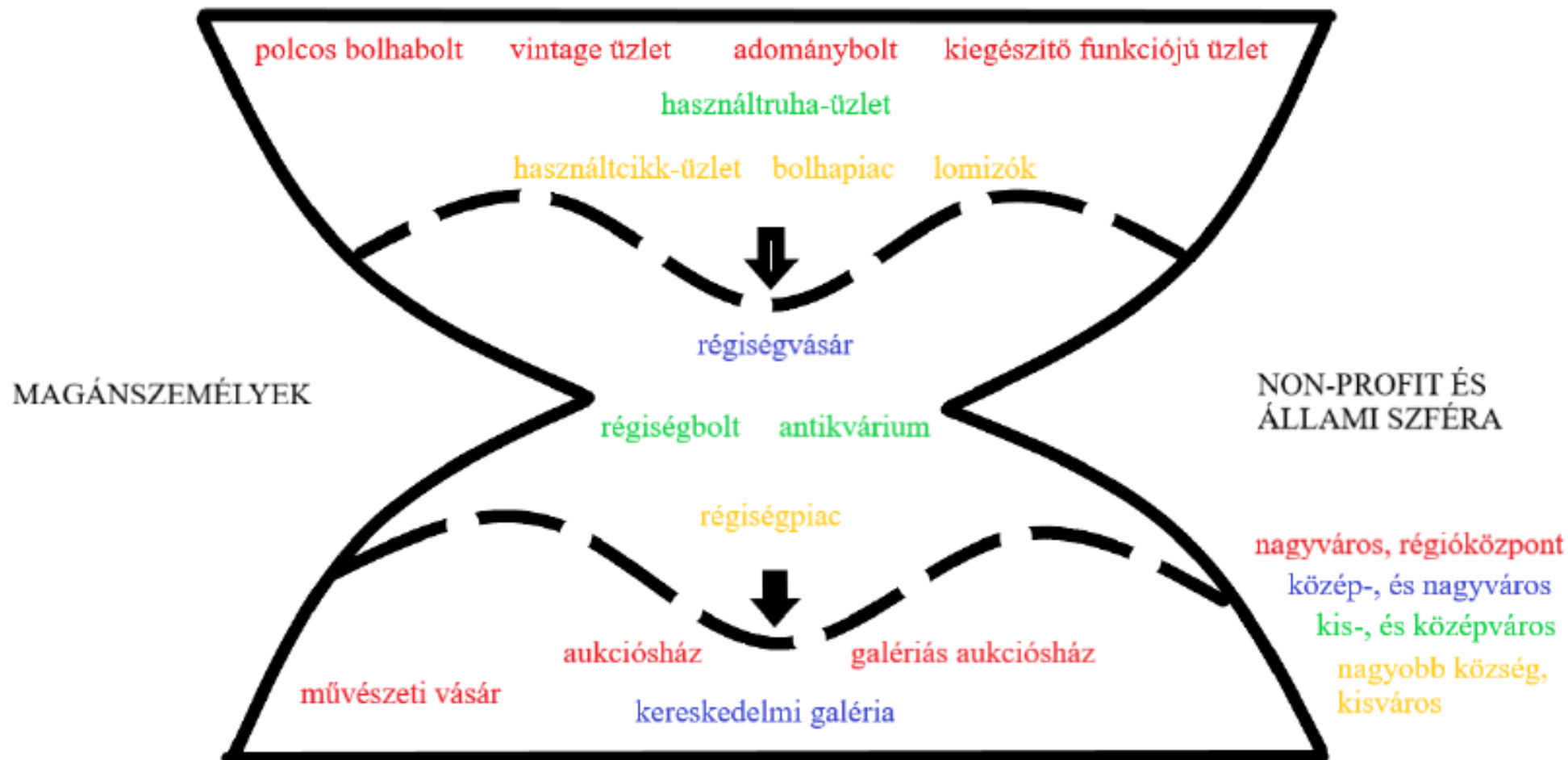
- ❖ Az egyes használati tárgyak és műtárgycsoportok sokfélesége és egyidejű jelenléte a két piacon: képző- iparművészeti alkotások, néprajzi tárgyak, könyv-papírrégiségek, egyházi-liturgikus tárgyak
- ❖ A piacok bizonyos szereplői átjárhatóságot biztosítanak, s érintkezési pontként funkcionálnak a két piac között (tevékenységük, működésük során használtcikk-piaci és műtárgypiaci sajátosságokat is adaptálnak)
- ❖ A javak átértékelődésének folyamata: a dolgok kulturális életrajza (Appadurai 1986, Kopytoff 1986)
- ❖ A kommodifikáció és a szingularizáció jelentősége az értékek újraértelmezésében: a szimbolikus és anyagi értéktranszformáció folyamatának tér-idő dimenziói

ELMÉLETI ALAPOK III. THOMPSON (1979) „SZEMÉT-ELMÉLETE”

Forrás: Thompson (1979): Rubbish Theory

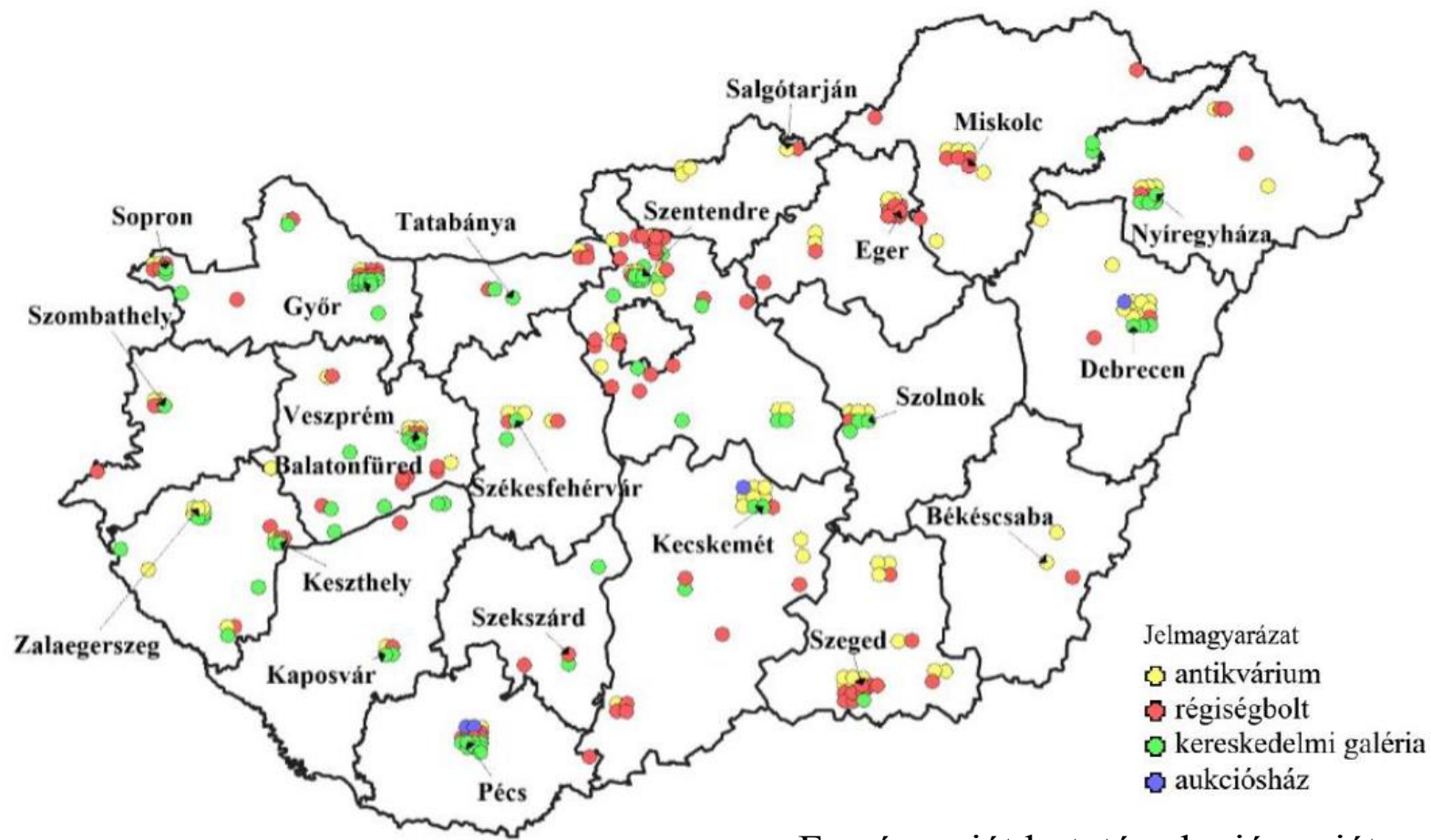
A HOMOKÓRA-MODELL TÉRBELI KITERJESZTÉSE

Forrás: saját kutatás alapján saját szerkesztés

AZ EMPIRIKUS KUTATÁS EREDMÉNYEI V. A VIDÉKI MŰKERESKEDÉSEK TÉRBELI ELOSZLÁSA

Forrás: saját kutatás alapján saját szerkesztés

NÉHÁNY TELEPÜLÉSI ESETPÉLDA

- ❖ **Győr:** helyi műpártoló-művészetszerető társadalmi réteg, a korábbi galériás hálózatra és műgyűjteményekre épülő múzeumi rendszer, politikai támogatottság
- ❖ **Pécs:** iparművészeti tradíciók, helyi politikai és közigazgatási vezetés támogatása, Európai Kulturális Fővárosa (2010)
- ❖ **Szeged:** helyi műgyűjtő társadalmi réteg, a művészeti kezdeményezés társadalmi támogatottsága (1926 Szegedi Művésztelep)
- ❖ **Szentendre:** kedvező földrajzi fekvés, festői környezet, helyi és helyben alkotó művészkör tevékenysége, a spontán kezdeményezés összhangban az állami törekvéssel, Ferenczy-hagyaték
- ❖ **Sopron:** a műgyűjtés évszázados tradíciója, kiterjedt múzeumi hálózat létrejötte, a magánszemélyek tevékenysége

AZ EMPIRIKUS KUTATÁS EREDMÉNYEI VI. A MŰKERESKEDÉSEK TELEPHELYVÁLASZTÁSÁT BEFOLYÁSOLÓ TÉNYEZŐK DIMENZIÓI

földrajzi és infrastrukturális	gazdasági	társadalmi, kulturális	politikai, intézményi
inspiratív természeti környezet	gazdaság szerkezete (tercier, kvaterner szektor súlya)	népességszám nagysága	helyi és állami fejlesztéspolitikai törekvések
a hely szelleme	foglalkoztatottsági színvonal	lakossági támogatottság	kedvező helyi kultúrpolitika
infrastrukturális feltételek (épített környezet jellege, adottságai) kedvező	kedvező jövedelmi viszonyok	művészeti-kulturális hagyományok és előzmények helyben	befogadó, támogató intézmények és szervezetek száma, jellege
településföldrajzi helyzet, megközelíthetőség	turizmus súlya és jellege	spontán kezdeményezés	
kulturális intézmények közelsége	kereskedelmi, piaci központi szerep	társadalom iskolázottsági színvonala	

Forrás: saját adatgyűjtés alapján saját szerkesztés

KÖSZÖNÖM A MEGTISZTELŐ FIGYELMET!